

ግዳያት ጾታዊ ምዝመዛን

ዓመጽን ጾታዊ መጥቃዕትን (SEAH) ከምዝሳተፉ ምግባር

እዚ ሓጻር ሓበሬታ፡ ግዳያት ጾታዊ ምዝመዛን ዓመጽን ጾታዊ መጥቃዕትን ኣብ ምሕንጻድ ፖሊሲ ኣብ ዝሳተፍሉ እዋን ከርእይዎ ዘለዎም ቅቡል ባህርያት ንምርዳእ ተባሂሉ እተዳለወ ሓጻር መወከሲ እዩ።¹ እዚ ድማ ዝርዝር ናይቲ ትካላት ምስ ግዳያት ኣብ ዝሰርሑሉ ግዜ ክሓትዎም ዘለዎም ዝርዝር ቁልፊ ነጥብታትን ሕቶታትን ዝሓዘ እዩ። ከሓትኦም ዝግብኡን ቀንዲ ነጥብታትን ሕቶታትን ዝሓዘ እዩ። ግዳያት፡ ንጾታዊ ምዝመዛን ዓመጽን ጾታዊ መጥቃዕትን (SEAH) ኣመልኪቱ ኣብ ዝዳሎ ፖሊሲ ኣገዳሲ ኣበርክቶታት ክገብሩ ይኽእሉ እዮም። ትርጉም ዘለዎ ተሳታፊነት ክበሃል ከሎ ግን፡ ኣብ ግዳያት ተወሳኺ ጉድኣት ከይበጽሑ ድምጻም መታን ክስማዕ፡ ኣዳለውቲ ፖሊሲ፡ ብግቡእን ብሓላፍነትን ክግዩ ከምዘለዎም ዘካተተ እዩ።

ንምንታይ ግዳያት ከምዝሳተፉ ይግባር?

- ✓ ውድባት፡ ርእይቶታትን ተሞክሮታትን ግዳያት ብዕቱብ ንክርእያ፡ ስነምግባራውን ሞራላውን ሓላፍነት ኣለወን
- ✓ ግዳያት፡ ብዝሓለፍዎ ተሞክሮ ክኢሉታት እዮም፤ እቲ ዝሰርሑን ዘይሰርሑን ነገራት እንታይ ምዃኑ ካብ ዝኾነ ካልእ ሰብ ንላዕሊ ይፈልጡ እዮም
- ✓ ንርእይቶኦም ኣብ ፖሊሲን ለውጥን ከምዝካተቱ ምግባር፡ ግዳያት ንክሓውዩን ክብሪ ድማ ንክስምዖምን ክሕግዝ ይኽእል እዩ
- ✓ ንግዳያት ከምዝሳተፉ ምግባር፡ እቲ ዝሳተፍዎ ስራሕ፡ ብቐዕን ውጽኢታውን ከምዝኸውን መረጋገጺ ክኾን ይኽእል ይኽእል
- ✓ ስራሕተኛታትን ውድባትን፡ ንጾታዊ ምዝመዛን ዓመጽን ጾታዊ መጥቃዕትን ብመንጽር ግዳያት ምስዝርድኡ፡ ንምዝነት ስርሖም ብዝበለጸ ክግዩ ይኽእሎም

ግዳያት ከምዝሳተፉ ዘይግባረሉ ግዜ መዓስ እዩ?

- ✗ ግዳያት፡ ሕጂ'ውን ካብ ፈጻሚ(ምቲ) ገበን ቀጥታዊ ሓዲጋ ዝበጽሑም እንተኾይኑ
- ✗ ውድብኩም፡ ግዳያትን ኣምሎቕቲ-ሓበሬታን ኣብ ግዜ ተሳታፊነቶምን ድሕሪኡን ሓለዋን ምክልኻልን ዝገብረሎም ትክክለኛ ፖሊሲን ስርዓታትን ምስዘይህልዎ
- ✗ ግዳያት ብምስታፎም፡ ካብ ፈጻሚቲ ገበን፡ ኮም ወይ መንግስታት ጉድኣት ዘምጽኡም እንተኾይኑ ወይ ኣብ ንሓዲጋ ዘሰጥሑም እንተኾይኑ (ንኣብነት፡ ሳዕቤን ምዝራባም፡ ከም ማእሰርቲ ወይ ስእነት ውሕስነት ሕጋዊ ኩነታቶም)
- ✗ እቲ ተሳታፊነቶም፡ ንውድብ ጥራይ ዘርብሕ እምበር፡ ኣብ ግዳይ-ዘማእኸለ እንተዘይኮይኑ
- ✗ ውድብኩም፡ ካብ ግዳያት ንእተዋህባ ለበዋታት ንክተተግብር ዝኾነ ሓሳብ ምስዘይህልዎ

ኣገደስቲ መፍትሒታት ት ቃላት፦

ግዳያት-ዘማእኸለ ኣቀራርባ፦ ምክልኻልን ግብረ-መልስን፡ ኣድልዎ-ዘይብሉ ከምዝኸውን ምግባር፡ ከምኡውን ንመሰላት፡ ድሌታትን ትምኒታትን ናይ'ቶም ብፍሉይ ኣብ ሓዲጋ ዝርከቡ ወይ ኣብ ጾታዊ ምዝመዛን ዓመጽን ጾታዊ መጥቃዕትን ብፍሉይ ዓላማ ዝተገብረሎም ጉጅለታት ዝርከቡዎም ግዳያት ክብርን ቀዳምነትን ምሃብ።²

ብግዳያት-ዘምራሕ ኣቀራርባ፦ ግዳያት፡ ኣብ ዝኣኩሩ-ህይወቶምን ኣንጻር'ቲ እተጻወርዎን ዝሰዓርዎን ዝኾነ ዓይነት ዓመጽ ከምኡውን/ወይ ምዝመዛ ኣብ ዘካይድዎ ዝሰፍሑ ምንቅስቃስን ተራ መሪሕነት ንክወስዱ ዓቕሚ ዘዐጥቑን ዘሓይልን ኣቀራርባ።³

ካብ ሓበሬታ በሰላ-በደል ዝተገባሰ ኣቀራርባ፤ ሰፊሕ ዝርጋሕ ንዘለዎ ሳዕቤን በሰላ በደል ኣፍልጦ ዝህብን ናብ ሕውየት ከብጽሕ ዝኽእል መገድታት ዝርዳእን ኣቀራርባ። እዚ ድማ ንምልክታትን ስምዒታትን በሰላ በደል ምግንዛብ፡ ብዛዕባ በሰላ በደል ንዘሎ ፍልጠት ኣብ ፖሊሲታት፡ ስርዓታትን ተግባራትን ምሉእ ብምሉእ ከምዝውሃሃድ ምግባርን ዳግማይ በሰላ በደል ንክኖጋጥም ብንቕሓት ምዕላም ንዝተገለጸዎልኩም እዩ።⁴

ውሑስን ተበጻሓይን ሃዋሁ ምፍጣር

ንግዳያትን አምሎቾች-ሐበሬታን አመልክቶ ዝውሰድ ስጉምታት ሐለዋ-ድሕነት ከምዘሎ ምርጫ። እቲ ዘለኩም ፖሊስን ስርዓታትን ሐለዋ-ድሕነት፡ እዋናውን ብቐዕን ድዩ? ኣብ እዋን ወይ ድሕሪ ተሳታፍነት፡ ኩነታቶም ምስዝቃላዕ፡ ንግዳያት ደገፍ እትህቡሉ መሰርሕ ኣለኩም'ዩ?

ውጥን ድሕነት ኣብ ተግባር ከምዝውግሉ ምርጫ። ገምጋም ሓዲጋ ተሳታፍነት ኣካይድኩም'ዩ? ኣብ እዋንን ድሕርን ተሳታፍነት ዘገልግል ውልቃዊ ውጥናት ድሕነት ንምድላው፡ ምስ ግዳያት ከምኡውን ሰራሕተኛታት/አሳለጥቲ ሰራሕኩም'ዩ?

ግዳያት፡ ኣብ እዋን ምምኽኻር ብዝኾነ ነገር ጽልዋ ኣብ ዘጋጥሞም ምስኮነ ደገፍ ከምዝውሃቦም ምርጫ። እቲ ዘድልዮም ኣገልግሎታት እንታይ እዩ? ክትራኽቡዎ ወይ ብሓገር ክትሰርሕሉ እትደልዩ ከመይ ዝበለ እዩ? ንቐልዑ ተባሂሉ ዝውሰድ ፍሉይ ስጉምታት'ከ ኣብ ግምት ኣእቲኹም'ዩ? ክፍሊት ናይቲ ዝውሃብ ኣገልግሎታት'ከ ብኸመይ ከምዝኸፈል ኣብ ግምት ኣእቲኹም'ዩ?

እቲ ሃዋሁ ተበጻሕን ንኹሉ ዘካተተን ከምዝኸውን ምግባር። ግዳያት፡ ካብ እተፈላለዩ ቦታታት ወይ ድሕሪ-ባይታታት ብኸመይ ከምዝካተቱ ኸትገብሩ ኢኹም? ግዳያት ናብ መእከቢ ቦታ ንኸመጹ ኣብ መጓዳዝያ ከመይ ዝበለ ደገፍ ክትህቡ ኢኹም? ዝእለዩ ቆልዑ ዘለዎም ወለዲ፡ ጉድኣት ኣካልዘለዎም ውልቀሰባት ወይ ካልኣት ጉጅለታት ዝሰተፉ ምስኮነ፡ ከመይ ዝበለ ደገፍ ክትህቡዎም ኢኹም?

ምስጢራውነት-ዳይን ስምን ምዕቃብ። ግዳያት፡ ኣብዚ ጽምዶ ንኸሳተፉ ብምምራጽም፡ ሓዲጋ ንኸጋጥሞም ተኸእሎ ኣሎ'ዩ? እቲ ዝሰርሕዎ ሰራሕ መንነቶም ከምዘይገልጹን እቲ ክፍልጦም ዝኸእል ምስ ውልቃዊ ተሞክሮታትም ዝተአሳሰር ባእታታት ድማ ከምዝእለን ገይርኩም'ዩ?

ብርቱዕ ጥንቓቕ ብምግባር፡ ብምርዳእን ርእይቶታት ክህቡ-ብምግባርን ከምዝሳተፉ ምግባር

እቲ መሰርሕ፡ ብግዳያት-ዝተመርሐን ብትልሚ ዝምራሕ ንኸኸውን ይግባእ። ግዳያት፡ ኣብ ምድላው ዝሳተፍዎ ስራሕን ፖሊስን ፕሮግራማትን፡ ተወሳኺ ጉድኣት ብዘይሰዕበሎም ኣገባብ ብኸመይ ከመርሕዎን እጃሞም ከልዕሉን ከምዝኸእሉ ኣብ ግምት ኣእቲኹም'ዩ? እንታይ ዓይነት ሜላታት ከምዝመርጹ ንግዳያት ሓቲትኩም'ዩ?

ንዝኾነ ዝሳተፍዎ ስራሕን ኣብ ጥቕሚ ዝውዕል ስእልታት፡ ጥቕስታት ወይ ጽሑፋትን ብዝምልከት፡ ፈሊጦም ኣብ ስምምዕ ከምዝኣትዉ ምግባር። እቲ ተሳትፎ እንታይ ምዃኑ ገሊጽኩም'ዩ? ከምኡውን እቲ ስምምዕ ግዳያት ብዝርድእዎ ኣገባብ ገሊጽኩም'ዩ? ነዚ ዝሳተፍዎ ዘለዉ ስራሕ ኣብ ዝኾነ ሰዓት ጠጠው ከብልዎ ከምዝኸእሉ ገሊጽኩም'ዩ? ክንደይ ብዝሒ ስእልታት፡ ጥቕስታት ወይ ጽሑፋት ኣብ ጥቕሚ ከምዝውዕልን መን ከምዝጥቀሙሎምን ገሊጽኩም'ዩ? ከም ህዝባዊ ሰነድ ተቐጺሩ ብኣንላይን ወይ ብሕትመት ዝወጽእ ዝኾነ ስራሕ ኣሎ'ዩ?

ንጹራት፡ እመናትን ጭቡጣትን ንኩኡ። ባቲ ዘለኩም ጸጋታትን ገደብ-ግዜን እንታይ ክተዕውቱ ከምእትኸእሉ ጭቡጣት ኣለኩም ዩ? ዲኹም? ብዛዕባ ካብዚ ጽምዶ'ዚ እትጽበይዎ ነገር ንጹር ግንዛብ ኣለኩም'ዩ? ግዳያት፡ ብዛዕባ ዘለኩም ተራን ሕጽራታትን ንጹር ግንዛብ ኣለዎም'ዩ? ክትድውልሎም፡ ሓጺር መዘኻኸሪ ጽሑፍ ወይ ሓበሬታ ከምትሰዱሎም ቃል ኣቲኹም'ዩ? ዩ ኔርኩም? ከምኡ ምስኮነ ብተግባር ግባርዎ።

እቲ ዝግበር ርክብ፡ ቅድምን ድሕርን'ዚ መሰርሕ'ዚ፡ ንጹርን ምቕሉልን ክኸውን ይግባእ። እቲ ምስ ግዳያት ዝግበር ርክብ፡ ንዕኡ ስክፍታ ዘይፈጥረሎም ድዩ? ብዛዕባ'ቲ መሰርሕ'ቲ፡ እንታይ ከምዘጋጥምን እንታይ ዓይነት ክትትል ከምዘድልን ገሊጽኩም'ዩ? ድምጽ-ኹምን ወስታታት ኣካላትኩምን ምቕሉል ድዩ? ብዛዕባ ዝነበረኩም ቀድሞ-ግምትን ግጥይ ርድኢትን ገሊጽኩም'ዩ? ዩ፡ እዚ ነቲ ምስ ውልቀሰባት ኣብ እትገብርዎ ርክብ'ከ ብኸመይ ክጸሉ ይኸእል?

ንግዳያት፡ ብኸመይ ክሳተፉ ከምዝኸእሉ ንኸመርጹ፡ እተፈላለዩ ኣማራጺ ዕድላት ሃቡዎም። ግዳያት ብእተፈላለዩ መገድታት ንኸሳተፉ (ብጽሑፍ፡ ድምጺ፡ ስነ-ጥበብ፡ ወዘተ) ኣብ ግምት ኣእቲኹም'ዩ? ግዳያት፡ ንዘሎ እተፈላለዩ ዕድላትን እተፈላለዩ ዕማም ስራሕን ወይ ክህቡዎ ዝኸእሉ ርእይቶታትን ይርድኡ'ዩ።

ቀረብ ሓገዛትን ምትዕጽጻፍን

ንተሳተፍቲ ግዳያት-ብዛዕባ ዘድሊ ብዝሒ ሰራሕተኛታትን ግዜን ክውንነታዊ ምዃን። ነዚ ተሳትፎ'ዚ ዝኸውን ብፍላይ ድማ ምስ ቆልዑ-ንጉድኣት ኣካል ዘለዎም ሰባትን ኣብ እትሰርሕሉ እዋን፡ እኹል ብዝሒ ዘለዎም ብቐዓት ሰራሕተኛታት ረኺብኩም'ዩ? ንዘይተገመተ ለውጥታት ዝኸውን ወዝባዊ ትልሚ ኣካቲትኩም'ዩ? ንኣብነት፡ ግዳያት ኣብ መወዳእታ ደቐቐ ክወዱ ምስተገብረ እዋን ኸኣ ክሳተፉ ምስዘደልዩ? ተለዋጢ ቆጶራ ክትሕተሎም'ከእሉ'ዩ?

ወጻኢታት'ቲ ተሳትፎ ኣብ ግምት ምእታው። ኣብ እዋን ተሳትፎ፡ ምግቢ ኸትቐርቡ ዲኹም? ንመኣከቢ ቦታ ዝኸፈልክፍሊት ኣሎ'ዩ? ኣብ መንጎ፡ ሓጺር ዕረፍቲ ወይ ዝርርብ ንኡስ ጉጅለታት ክህልወኩም ትደልዩ'ዩ? ተርጉምቲ ዩድልዩኩም'ዩ?

ንተሳተፊቲ ግዳያት ዝኸፈል መካሓሓሲ ገንዘብ። ስለ ዘጥፍእዎ ግዜ ንግዳያት መካሓሓሲ ገንዘብ ኸትኸፍሉ ዲኹም? ንመጓዳዝያን መዕረፊ ዝሃን ዝውጽእዎ ገንዘብ ከተሕውይዎ ዲኹም (ግዳያት፡ ናብ መእከቢ ቦታ ንኸመጹ ኣቐዲሙ ክኸፈሎም ከድልዮም ይኸእል እዩ)? ክንክን ቆልዑ ትህቡ ዲኹም ወይ ንወጻኢታት ክንክን ቆልዑ ትኸፍሉ ኢኹም?

ዝስዕብ ሰደቓ ውድባት/ትካላት ግዳያት ንኸሳተፉ ኣብዝተለማሉ ግዜ መምርሒ ንኸኾነን ተባሂሉ እተዳለወ እዩ። እዚ፡ ንኹሉ ዝሓዘ ሰፊሕ ዝርዝር እኳ እንተዘይኮነ፡ ጽምዶ ግዳያት ከመይ ምዃኑ ገለ ሓሳብ ንኸህሉ ተባሂሉ እተዳለወ እዩ።

- ¹ እዚ ሓጺር ሓብሪ ዓንፈት ሰነድ ጸጋታትን ደገፍን (Resource and Support Hub) ተባሂሉ ካብ እተዳለዎ ጸብጻብ ዝርዕሞ እዩ። RSH (2020) ግዳያት ጸታዊ ምዝመዛን በደልን ጸታዊ መጥቃዕትን (SEAH) ኣብ ተሳትፎ ግዳያት ዝለኣሉ ተሞክሮታት። <https://safeguardingsupporthub.org/best-practice-engaging-survivors-sexual-exploitation-abuse-and-sexual-harassment>
- ² ቦኤዚጂጂጂ ኤንዲ ውሳኔ/ምክሪ ጸጥታ ሕቡራት ሃገራት ቁ 2467 92019) ንፍትሕን ተሓታትነትን ዘጠናኸር ከምኡውን ምስ ግጭት-ዝተኣሰረ ጸታዊ ዓመጽ ንምክልኻልን ግብረ-መልሲ ንምሃብን፡ ንግዳያት-ዘማእኸሉ ኣቐራርባ ንኸህሉ ጻውዒት ዝገብር ኣብ 29 ሚያዝያ 2019 እተዋህበ ኣገዳሲ ውሳኔ ቤት ምክሪ ጸጥታ ሕቡራት ሃገራት ቍጽጋሪ 2467 (2019) ሕቡራት ሃገራት https://slavfreetoday.org/journal_of_modern_slavery/v2i1a2_Rise_Unite_Support_Doing_No_Harm_in_the_AntiTrafficking_Movement_countryman_roswurm.pdf
- ³ Countryman-Roswurm, K. (2015)። ካንትሪማኒ- ሮዝዋረም ፤ ኬ. (2015) ተለዓሉ፡ ሕቡራት ደግፉ፡ ኣንጻር-ዘይሕጋዊ ምንቅስቃስ ኣብ ዝካየዱሉ ግዜ "ጉድኣት" ዘይምፍጻም፡ መጽሔት ስለቪሪ ቱደይ (Slavery Today)፤ ሕብረ-ደስፕሊናዊ መጽሔት መፍሒታት ዘይሕጋዊ ምስግጋር ደቂብብ፡ 2፡ 1። URL https://slavfreetoday.org/journal_of_modern_slavery/v2i1a2_Rise_Unite_Support_Doing_No_Harm_in_the_AntiTrafficking_Movement_countryman_roswurm.pdf
- ⁴ Mentalhealth.org (2015) ንበሰላ በደል-ኣፍልጦ ዝህብ ኣቐራርባን ኣብ በሰላ በደል-ኣተኩሩ ዝውሃብ ሓገዳትን። እተራእየሉ ግዜ፡04.08.20 URL <https://www.mentalhealth.org/get-help/trauma#:~:text=Recognizes%20the%20signs%20and%20symptoms,actively%20resist%20re%2Dtraumatization.%22>